

ACC. NR. 2966

Landskap: Blekinge län Upptecknat av: P. G. Putterman
 Härad: Medelsta Adress: Halmsjö
 Socken: Sillhärda Berättat av: Sofia Mård
 Uppteckningsår: 1931 Född år 1845 i Sillhärda förs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Uppteckningen rör sig om barnafödelseor och jordgammor,
 denna lilla berättelse härrör hur barnafödelseor
 behandlades, av de privata barnmorsorna
 under våra föräldras tid, då icke ännu några
 studerade sådana fanns i socknarna, och är be-
 rättad av Sofia Mård ifrån församlingen i Sillhärda
 församling, Sofia är dotter till en sådan
 privat jordgammal, och är därför uti besitt-
 ning av många gamla goda minnen som
 rör sig om hur lätt tillgick att vara barnmorska
 under den gamla goda tiden

Skriv endast på denna sida!

Hon säger, min mor var yämt upptagen med sitt ²
örke, ty hon hade icke alenast silhövda rochen att
tillgodose uti sitt örke, dät var även en stor del
av visselyärda som gränsade till i norr, i gollaberg
östar, och äringbledda i västar, så att hon var då
anlitad uti sitt örke dät är då såhant dät, si då
var ont om dän som ville anta dät örhett, på den
tiden, för si dät fanns ingen skolad bevarmar
i dä fyra soh var, si hon fick resa yämt uti dä
ärende, och anförtrodd var hon, för si dät miss-
tychades aldrig för läne, och hon tyände bra
med pängar, bläddar i mat dä vill gå läva, sälta
shilling för var förläppning, i en hel del med
mat med sig hem från var och en hon var hos
äta en hel del med matvaror från var bandgammor

2

2966

LINDRE
TILLFÖRLITLLUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

lill yul, som hon hade varit hos under ³
året, då var ett ansvarsfullt år, men det var
god förtjänst på den tiden, nog vågade hon mot
fall som var svåra, men hon hade sin hänsyn
och det slog aldrig fel för henne, hon hade sin
smärta med sig som hon själv lagat till av
kostister, vinplatt, och olys av nya i färsk
tallbarrar, som hon kokade ihop, då hade hon
i stället för att barnmorshen nu använder
karbololys, så då visste man inte om på den
tiden, så hade hon alltid med sig erbärsöl
som hon varmt och lät den dricka, så
blev det snart allvar utav, så gäppte inte
det, så värme hon två tegelstenar i salt
mat fötterna på den, så hade en varm vattenflaska

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

2966

MINDRE
TILLFÖRLITLIGT
Smörja

Erbärsöl

Värme tegel-
stenar.

4
vid varje sida om medyan, sen var dät
säkert att dät blev fort, så att barnett kom
snart fram, dätta var en änhel sak, men dät
vänta var kvar, ifall dät ättra var fastreket
så dät var så att hade di blett vältagna av
ett troll under tiden di var i gräsät, som ofta
hände, så då vete dät ättra fast, i dät rädde
man inte för, så trollen vaktade allt jämt på
kvinnor som var i gräsät, dåm vilke trollen
omgäms mäd, så dät gick inte av att för en
havande kvinna att gå ut ensam, så då var
trollgubbarna genast framme i tog i vilde
förde sig på dam, så dät var så gott om troll
på den tiden, så dät var vänt att achta
sig för dam; män nog tog han där dät

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

2966

Väldiga
av Troll.

INDRE TILLFÖRLITLIGT

Uad.

Dät fastreket
fastret(?)

5
2966

INDRE
TILLFÖRLITLIGT

ortbytt

sal, psalmbok,
i vägestäl

bibel, salmbok
Kritik (Kritik).
vigselring, och
vägestäl.

och brände upp dät, så att inte barnett
skulle få trollens arfshet i deras sinne, så nog
var dät lika svårt i vara barnmorska under
vara förfäders tid som dät är nu, män vad
man fick vara försichtiga sen då barnett var
fött så att man inte fick dät ortbytt av
trollen, man måste lägga sal, i salmbok, i vägen
stäl på barnett, anners kunde man snart få sig
en trollange i vaggan i stället för sitt eget,
i inte bättre var dät med moder så länge
han låg i barnstäng, han måste ha bibel i
salmbok jämt sig, i hristi hansbild på bröst-
tet, vigselrin i wägestäl, så hade inte trollen
maktt till att komma till hänner i sängen
ifall han var ensam inne i stugan för tillfället

per Sjöström
1791

1791

wän si dät war farligt att lemna en ⁶
barnsängshvinna ensam inne så länge han
inte war hynchtagen, si trollen wachtede jämt
på sådant, för si de wille passa på å få omgås
med hwinnaorna innan prästen hade läst ^{MINNE}
å tagett däm, i handen för sen hade inte trollen
när wackit över däm, wän si de war inte
goda å achta sig för, för si di gick ned genom
rifan då man hade hoos, å vägarstäl på därt ^{sägarstäl på}
träskellen, si då förmäddde di inle att gå över, ^{dörtörskelu}
wän si man war inte säker om man lemna-
de en barnsängshvinna ensam, då kunde dät
tull hända att min mor fick ta fram en
trollange nio wänar därefter, vilkett hände
på några ställen talle han om för oss flera gånger

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

2966

TILLFÖRLITLIGT

ä så var det en stor skam för far i husett⁷
för si blev hustrun i gräsens inom de säx rickor
som hustrun var inom byrke efter en pojke, och
fäm rickor efter en flicka då fick han flicka
ta fäm rikstalar, dät kallades att böta husst-
tallet, ä inte var dät till att säga att en
trollgobbe var skuld till dät då fick man
böta fäm rikstalar för dät mäd, ä så skolle
dät sägas till i byrkan innan någon dättes
att man var inte sähar på om dät var en
halv människa och kalt troll, si man var inte
sähar, män i flästa fall teg man och lade dän
fämman först dät blev en stor skam för
dän dät hände, män dät blev många trollongor
och dätta blev de starka och härdiga människor,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

2966

MINDRE TILLFÖRLITLIGT

Men vad var då trollen för indelningar?
 ja så då va en sorts folk även di uti sitt slag
 di s. h. uomäniskarna som var stora i kraftiga
 i var upphomna av rediga kvinnor lika som
 vi män hade blivit bemannade av stora ståt-
 liga karlar, i si kvinnan har alltid sökt efter
 stora manhaftiga män och jor' är i dag man
 mera förr än nu, d. v. s. under hednatiden, si
 då ha fannes folk här före den tid som kar-
lallet brändes i di som då brände jämma sig
 under bäry of i grottor och blev vid live di
 uppfödde likas trollen, och karlarna som
bemannade dem det var inga andra än
jämlarna som blev nehmätade från himmelen
 si då var en stor mängd, i dessa var det som -

MINDRE
 TILLFÖRLITLIGT

2
yarde de kvinnor i gräsått, och dessa barn
blev troll, si de kvinnor som fans bevar sökte
sig karlar, som var stora och såg bra ut, och nu
var det ju passande för dessa rena andar till
att hamna i kvinnorna, för si där kunde
förskapa sig till fina & ställiga män som
kvinnorna tyckte bra om, si då va under bed
natiden & man förstod inte sig på var det
var för karlar, & så fortplantades trollen allt
mer och mer och var en tid mera med troll
än redigt folk, & dessa troll de bodde uti sho-
garna då den hant veta upp och under bäry
och andra grottor, d. v. s. att dessa troll var
hätten mänskor & hatten jävlar, för si di
kunde göra vad de ville, & blaha va di och så

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

MINDRE TILLFÖRLITLIGT
9
2966

Uppskrift af följande
Brev nr 2000. N:o 111
Guld år 1845
i ämbetsgården

Uppskrift
Märksedel
Sällskapet
1845

dötta har våra förfäder talat om för ¹⁰
sina barn led efter led och har på så sätt kom-
met till vår händelse härigenom, när så ^{MAN} ~~MAN~~
man till lite förstånd om dötta under tiden
och man började achta sig för trollen först dät
var nog så svårt, för så de viste var di hade
hvirrorra, så att där kunde inte lemna stu-
gan utan te o ha en redig karl med sig, för
så trollen trostade på att bli många så att
di kunde övarta harravälditt övar mäniskorra
när så kom hvistendammen till, och dötta
talde inte trollen, i dötta var en god hjälp
till att hålla trollen något så när från stu-
gorna, och i synnerhet då man fick lära sig
vad medel man skulle använda till att fördriva dem
med —

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

TILLFÖRLITLIGT

2966

11
ja si troll dā har dā fanness under alla
tider mān nu är de nog slut, för si äskan har
nu gjort ända på dām så väl som lövyskan
"shogsnuan", si hon var utav samma äkta ras
och var dān kvintliga inderiden, och hande för-
skapa sig till dāt alla fagraste fruntimmer
och var färdig för hvarlarna till att komma i
lag med, si fick hon dām bara till dā, ja dā
fick man alldrig se dām mer, si de var ymnast
förtrollade och kom alldrig till rätta mer,
troll och shogsnuos fans dāt i min barndom
bekräftas sofia mād, för si dāt fick man
syndeltt ärfara dā dān vaska 18-års tåsen
från bāldān blev bärytaren, och hon kom
alldrig hem igān mer än en gån, i dā snek

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11
"Lövyskan"

2966

REKORDRE TILLFÖRLITLIGT

Buystegen

12
hon sig till att lemna en liten gran trä
till sina föräldrar då de var ute på arbete, men
ingen fick se henne, mer än hennes yngsta syst-
tar som var nio år, hon var på gården utan för-
stugan, i hon sade att det hade varit en trä där
och lade den där oger där och drog sina färde
igår, hon var bländ med en hel del små belyor
och pärlor som glänste kvin henne, ja man
tog sig an oger och fodde upp den, man visste
nog att det var något trolltyg med i leken
men man märkte inget märkvärdigt för
än träsen var fälda tolv år då började hon
gå till skogs så ofta men hon alltid igår
men då hon hade fött fäntan är gick hon
för allvara, och då blev hon berövad för alltid.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

2966

MINNRE
TILLFÖRLITLIGT

man stälde till med skallgän när dät ¹³
var allt föryäves, si nu var man sähar på att
att han hade gått för att uppröha sin mor som
var föräldrarnas dotter, si trollen var allra
fästligast för kvinnor som låg i barnstäng
där ville di omgås med, si så tösar mellan
fäntan i tyugo år, si där tog trollen med
sig till sina grötter där de bodde, si då di
en gång fått fått uti en tös fram hon aldrig
äter, för si di blev förtrollade med en gång
si di hade aldrig se rediga mäniskor mer
jag var väl en 7.ä.8. år då, alltså 77.ä.78, år sen
och jag minns dät så väl som dät hade hänt i
dag, slutar Sofia med sin berättelse,

Pölekinge
Medelstads

Silbörda om

1931
Skriv endast på denna sida!

Appr. P. G. Pettersson

Helsing

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

2966

MINDRE
TILLFÖRLITLIGT